

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 42/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 1 Sa 11/2019 z 29. októbra 2021 a proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Ssk 55/2022 z 24. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 16 ods. 2, čl. 33, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 2 ods. 1, čl. 3 ods. 1, čl. 14 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práv podľa čl. 1 a 2 Európskej charty práv pacientov (ďalej len „charta“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Sa 11/2019 z 29. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) č. k. 7 Ssk 55/2022 z 24. augusta 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho správneho súdu“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Alternatívne navrhuje zrušiť len napadnuté uznesenie najvyššieho správneho súdu a vec vrátiť najvyššiemu správnenému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ sa tiež domáha primeraného finančného zadosťučinenia, pričom určenie sumy

finančného zadosťučinenia prenechal ústavnému súdu. Sťažovateľ tiež požiadal o ustanovenie advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, príloh k nej pripojených a napadnutých uznesení vyplýva, že sťažovateľ podal 28. januára 2019 na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ďalej len „úrad“) žiadosť o priznanie dvoch dávok – osobitného príspevku a preddavku na pomoc v hmotnej núdzi podľa § 16 ods. 5 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Úrad rozhodnutím z 25. februára 2019 sťažovateľovi priznal preddavok na pomoc v hmotnej núdzi v sume 61,60 eur mesačne od 1. januára 2019 a rozhodnutím z 13. februára 2019 sťažovateľovi osobitný príspevok nepriznal.

3. Proti rozhodnutiu úradu z 25. februára 2019 podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodlo Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok (ďalej len „ústredie“) rozhodnutím z 12. apríla 2019 tak, že potvrdilo rozhodnutie úradu.

4. Sťažovateľ sa správnou žalobou podľa Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“) domáhal zrušenia rozhodnutia ústredia z 12. apríla 2019. Krajský súd z administratívneho spisu zistil, že sťažovateľ v žiadosti z 28. januára 2019 namietal nezákonnosť rozhodnutia úradu zo 7. decembra 2017. Rozhodnutím úradu zo 7. decembra 2017 bola sťažovateľovi znížená dávka v hmotnej núdzi o sumu 61,60 eur a odňatý preddavok na pomoc v hmotnej núdzi v sume 61,60 eur mesačne od 1. decembra 2017. Ústredie rozhodnutím z 5. februára 2018 potvrdilo rozhodnutie úradu zo 7. decembra 2017. Krajský súd rozsudkom z 5. decembra 2018 správnu žalobu sťažovateľa zamietol. Najvyšší správny súd na základe kasačnej sťažnosti sťažovateľa rozsudkom č. k. 7 Sžsk 46/2019 z 30. septembra 2020 (t. j. po podaní správnej žaloby a po doručení vyjadrenia ústredia v aktuálnom konaní) zmenil rozsudok krajského súdu z 5. decembra 2018 tak, že zrušil rozhodnutie ústredia z 5. februára 2018 a vec vrátil na ďalšie konanie.

5. Na základe ustáleného skutkového stavu krajský súd dospel k záveru, že motivácia sťažovateľa *„napadnúť pre neho pozitívne rozhodnutie žalovaného, prameni z ukrátenia na verejných subjektívnych právach, o ktoré prišiel nezákonným rozhodnutím Úradu Košice... zo dňa 7. 12. 2017.“*. Sťažovateľ na pojednávaní krajského súdu 29. októbra 2021 ústne potvrdil zistenia vyplývajúce z administratívneho spisu a jeho písomných podaní, keď uviedol, že aktuálnu správnu žalobu podal s úmyslom docieľiť *„nápravu subjektívnych práv, ktoré hájil v konaní č. k. 6 Sa 17/2018.“*. Vychádzajúc zo zistenia, že ústredie ešte vo veci sťažovateľa po kasačnom rozsudku najvyššieho správneho súdu nerozhodlo, krajský súd dospel k záveru, že správne orgány *„musia opätovne rozhodnúť o subjektívnom verejnom práve žalobcu na základe rozsudku kasačného súdu a tak zhojiť jeho porušené práva, ktoré hájil aj v tomto súdnom konaní. Rozhodnutie žalovaného zo dňa 12. 4. 2019... nijako nezasahovalo do žalobcových práv, práve naopak, žalovaný správny orgán rozhodol v prospech žalobcových práv.“*

6. Krajský súd napadnutým uznesením z 29. októbra 2021 konanie zastavil z dôvodu, že sťažovateľ *„po oboznámení sa so skutkovým a právnym stavom, ústne do zvukového záznamu na pojednávaní dňa 29. 10. 2021, vzal správnu žalobu v zmysle § 99 písm. a) SSP v celom rozsahu späť.“*

7. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší správny súd napadnutým uznesením z 24. augusta 2022 zamietol. Z procesného postupu krajského súdu na pojednávaní 29. októbra 2021 najvyšší správny súd zistil, že krajský súd sťažovateľa oboznámil

s kasačným rozsudkom č. k. 7 Sžsk 46/2019 z 30. septembra 2020 a vysvetlil mu jeho právny dosah. Krajský súd zohľadnil špecifické potreby vychádzajúce zo sociálneho postavenia účastníka konania (§ 199 ods. 2 SSP) a poučil sťažovateľa o jeho procesných právach a povinnostiach a tiež o možnosti zobrať späť žalobu podľa § 99 písm. a) SSP. Najvyšší správny súd ustálil, že krajský súd zastavil konanie na základe procesného úkonu sťažovateľa (späťvzatie žaloby) vykonaného na pojednávaní 29. októbra 2021: „*Vychádzajúc zo zvukového záznamu z pojednávania na krajskom súde nebol procesný úkon žalobcu sporný, nakoľko sa jasne vyjadril, že žalobu berie späť a to ešte pred rozhodnutím súdu vo veci, preto postup krajského súdu, ktorý konanie o žalobe poukazom na ust. § 99 a) S.s.p. zastavil hodnotí kasačný súd ako správny a zákonný.*“

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v rámci svojej sťažnostnej argumentácie predovšetkým tvrdí, že napadnutými uzneseniami správnych súdov došlo k porušeniu ním označených práv podľa ústavy, dohovoru a charty. Podľa sťažovateľa napadnuté uznesenia sú arbitrárne. Sťažovateľ osobitne namieta, že najvyšší správny súd si osvojil nesprávne skutkové zistenia krajského súdu a rozhodol arbitrárne, pričom svoje uznesenie riadne neodôvodnil.

9. Sťažovateľ predovšetkým namieta, že krajský súd ho „*úmyselne naviedol... aby zobral späť žalobu, tým sťažovateľovi spôsobil škodu a ujmu na právach...*“. Krajský súd týmto svojím procesným postupom porušil aj princíp nestrannosti, keď tým, že „*naviedol sťažovateľa na stiahnutie žaloby... nadržieval...*“ (zrejme žalovanému správne orgánu, pozn.).

10. Napadnuté uznesenia sú arbitrárne, čo sa týka „*... vysporiadania sa s posúdením existencie možnosti tlaku na činnosť štátnych orgánov... pre porušenie práva na nestranné konanie... pre porušenie práva na riadne odvolanie... pre bránenie v uplatnení práva a diskriminácia pri jeho uplatňovaní... pre porušenie a znemožnenie pokračovať v liečbe bez akýchkoľvek prostriedkov a žiadneho príjmu a zmarenie prístupu k potravinám a liekom, ktoré trvalo až do júna 2019, teda 19 mesiacov...*“.

11. Porušenie označených práv sťažovateľa a ním vymedzené skutkové okolnosti odôvodňujú aj priznanie primeraného finančného zadostučinenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie označených práv podľa ústavy, dohovoru a charty napadnutými uzneseniami správnych súdov, ktoré sú podľa sťažovateľa arbitrárne.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu:

13. Ústavný súd stabilne vo svojej judikatúre týkajúcej sa otázky právomoci ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto

je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07).

14. Správny súdny poriadok je postavený na báze jednoinštančnosti. Proti rozhodnutiam krajských súdov v správnom súdnictve už preto zásadne nie je odvolanie ako riadny opravný prostriedok prípustné, ale je možné podať kasačnú sťažnosť, ktorá má charakter mimoriadneho opravného prostriedku. Ústavný súd už opakovane judikoval, že kasačná sťažnosť (hoci smeruje proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu) v prípade meritórneho rozhodnutia kasačného súdu predstavuje účinný prostriedok nápravy a ochrany základných práv a slobôd (III. ÚS 33/2018, IV. ÚS 267/2018). V posudzovanej veci najvyšší správny súd o kasačnej sťažnosti sťažovateľa meritórne nerozhodol, keď konanie zastavil z dôvodu späťvzatia správnej žaloby.

15. Sťažovateľ mal k dispozícii na ochranu označených práv proti napadnutému uzneseniu krajského súdu opravný prostriedok, ktorý aj využil. Príslušným súdom na poskytnutie ochrany proti namietanému porušeniu práv sťažovateľa bol v konaní o kasačnej sťažnosti najvyšší správny súd, ktorý aj rozhodol napadnutým uznesením. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, a preto ústavnú sťažnosť z tohto dôvodu odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (bod 1 výroku tohto uznesenia)].

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu:

16. Najvyšší správny súd napadnutým uznesením zamietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa. Napadnuté uznesenie najvyššieho správneho súdu bolo vydané v konaní podľa ustanovení Správneho súdneho poriadku v systéme správneho súdnictva.

17. Ústavný súd už konštatoval, že účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná (m. m. III. ÚS 502/2015).

18. Článok 46 ods. 2 ústavy zaručuje ústavné právo fyzických osôb a právnických osôb, ktoré obhájiteľným spôsobom tvrdia, že boli na svojich právach ukrátené rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak, pričom z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Obhájiteľnosť tvrdenia v danom prípade znamená, že vzhľadom na právnu úpravu a na okolnosti prípadu bolo konkrétne rozhodnutie orgánu verejnej správy spôsobilé zasiahnuť do práv alebo právom chránených záujmov fyzických osôb alebo právnických osôb, ktoré tvrdia, že boli rozhodnutím orgánu verejnej správy dotknuté. V tomto rozsahu (pokiaľ ide o garantovanie práva na prístup k súdu) predstavuje čl. 46 ods. 2 ústavy *lex specialis* vo vzťahu k všeobecnejšiemu čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj v prípadoch, keď právo na prístup k súdu účastníka súdneho konania má svoj ústavný základ v čl. 46 ods. 2 ústavy, je súd konajúci vo veci viazaný princípmi spravodlivého súdneho konania vyplývajúcimi z čl. 46 ods. 1 ústavy.

19. Obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva iba v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Zahŕňa taktiež právo na určitú kvalitu súdneho

konania definovaných procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie totiž vyžaduje, aby sudy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokovanej veci (m. m. III. ÚS 305/08). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania, a preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

20. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho správneho súdu vyplýva, že tento preskúmal (v relevantnom rozsahu) procesný postup a napadnuté uznesenie krajského súdu. V prvom rade sa oboznámil zo zisteniami a závermi krajského súdu, podľa ktorých sťažovateľ v aktuálnej správnej žalobe predovšetkým napádal skoršie rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktoré bolo v jeho neprospech, pričom toto rozhodnutie bolo predmetom samostatného správneho súdneho konania, v ktorom bol sťažovateľ napokon úspešný, keď najvyšší správny súd rozsudkom z 30. septembra 2020 zrušil skoršie rozhodnutie ústredia, ktoré bude povinné vo veci sťažovateľa opätovne rozhodnúť. Najvyšší správny súd napokon skúmal aj samotný procesný úkon sťažovateľa (späťvzatie žaloby) oboznámením sa so zvukovým záznamom z pojednávania krajského súdu. Pritom zistil, že krajský súd poskytol sťažovateľovi príslušné poučenia o účinkoch kasačného rozsudku najvyššieho správneho súdu a o jeho procesných právach. Následne sťažovateľ vzal žalobu späť (vyhlásením na pojednávaní), pričom pri tomto procesnom úkone sťažovateľa nezistil žiadnu spornosť vzhľadom na jeho jasnosť a zrozumiteľnosť.

21. Napadnuté uznesenie najvyššieho správneho súdu v spojení s uznesením krajského súdu podľa názoru ústavného súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené, keďže zrozumiteľne a dostatočne objasňuje podstatné aspekty rámčujúce právnu vec sťažovateľa (materiálne okolnosti sťažovateľovej veci a tiež okolnosti jeho dispozitívneho procesného úkonu – späťvzatia žaloby). Ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný tieto postupy a hodnotenia správnych súdov nahrádzať (m. m. I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a za týchto okolností nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho správneho súdu.

22. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

23. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd neidentifikoval v záveroch formulovaných najvyšším správnym súdom arbitrárnosť ani nedostatok odôvodnenia, ktoré by mohli signalizovať porušenie

základného práva na súdnu ochranu alebo práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd nezistil ani také okolnosti, ktoré by odôvodňovali záver o porušení ďalších práv sťažovateľa (hmotného charakteru) napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu. Vzhľadom na okolnosti prerokúvanej veci sťažovateľa ústavný súd nepovažoval za potrebné osobitne skúmať prípadnú aplikovateľnosť niektorých označených práv v predmetnej veci.

24. Na tomto základe ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

25. Žiadostiam sťažovateľov o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery navrhovateľ nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak v prípade navrhovateľovej ústavnej sťažnosti nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

26. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre nedostatok právomoci ústavného súdu, resp. ako zjavne neopodstatnenej je zrejmé, že v prípade sťažovateľa ide o zjavne bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nevyhovel žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

27. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu